

Množství sněhové pokrývky rozhoduje o přístupu zvěře k přirozené potravě. K důležitým zdrojům patří řepková pole, louky, jeteloviny a brzo zaseté plochy ozimých obilnin. Tam zvěř může hledat zdroj pastvy nebo sníh odhrabat a tak se dostat k potravě. Správné přikrmování je prevencí proti škodám na lesních porostech. Ty jsou většinou způsobeny nedostatečným přikrmováním a nesprávnou volbou krmiv. Při správné volbě krmiv v dostačeném dávkování jsou škody téměř nulové. Suchá krmiva (zrno obilí, seno) musí být proto doplňována senáží, siláží, krmnou řepou či mrkví. Škody na polích způsobují zejména divočí hlavačci, myši, a je tedy otázkou, zdali vyčítat zvěři konzumaci potravy nebo vyčítat zemědělcům přemnožení hrabošů.

Lovecká sezóna skončila, od ledna jsou myslivci především hospodáři, kteří musí pomoci zvěři zajistit potravu a umožnit jí tak přežít těžké zimní období. Při silnějších mrazech a sněhové pokrývce, je nutné přikrmovat zvěř i několikrát týdně. Ve všech krmelcích pro spárkatou zvěř by měl být dostatek kvalitního sena. Při jeho doplňování je nutné odstranit seno vypadlé na zem, protože může být kontaminováno zárodky parazitů. Smrči, jeleni, daňci a mufloni zvěř patří mezi přezimovatele, a ta vyžaduje kvalitní, stálý a pravidelný zdroj potravy. Trávení u ní probíhá prostřednictvím bacherových bakterií, proto na každý typ potravy musí být v jejich trávicí soustavě namnožen určitý druh bakterií. Náhlé změny v skladbě krmiv mohou přezimovatele zvěř způsobit závažné problémy, což musí mít na paměti myslivci, kteří zvěř přikrmují. Jadrných i objemných krmiv je díky současné likvidaci chovů skotu na venkově dostatek, ceny krmiv se drží na vyšší úrovni, a přikrmování je tedy značně finančně náročné. Od začátku ledna musí myslivci navýkat spárkatou zvěř na jadrné krmivo, ve kterém jim koncem ledna předloží medikovanou směs proti vnitřním a vnějším parazitům.

Největší nebezpečí pro zvěř není nepříznivé počasí, ale lidská bezohlednost. Zvěř instinktivně vykonává v zimě minimum pohybu. Pokud pes, motorkář či čtyřkolkař vyplaší smrči zvěř, ta před ním rychle uniká, přičemž vynakládá cca 16 krát více energie než v klidovém stavu. Slabší nebo často rušené kusy zvěře se pak nedokáží vyrovnat s takovým výdejem energie a umírají na celkové vysílení nebo na záněty dýchacího ústrojí. Pejskům vodítko sluší a je důkazem ohleduplnosti k přírodě. Motorkáři by měli své vozidlo označovat čitelnou poznávací značkou a svého adrenalinu se zbavovat na k tomu

LEDEN A ÚNOR

určených motokrosových drahách, které zejí prázdnotou. Problémem pro volně žijící živočichy jsou i praktiky ekologických zemědělců. Každoročně stovky milionů korun určených na spekulativní travníhování pro ekologické zemědělství vedou k neprodyšnému oplocování pozemků a tím i k podstatnému snižování biodiverzity. To je nejenom v příkrém rozporu s cíli ekologického zemědělství, ale i v rozporu s cílem uspořít zbytečné náklady státu. Podstatná část biosena, vyprodukovaného za tučné státní dotace na loukách končí bezmyšlenkovitě ve spalovnách či v lisovných pelet.

Jako každý rok bez jakýchkoli hmatatelných výsledků končí kampaň rysích hlídek. Rysí a vlčí hlídky pro obhajobu své opodstatněnosti útočí na myslivce a zaměřují úředě určené líškám za návnady proti velkým šelmám.

Začátkem roku startují na většině Okresních mysliveckých spolků kurzy pro uchazeče o lovecký listek. Příprava i zkoušky samotné jsou velmi náročné, obtížnost je přirovnávaná k maturitní zkoušce a zkouška v ČR patří k nejobtížnějším nejenom v evropském, ale i světovém měřítku. V lednu probíhají myslivecké plesy a bály, které patří díky bohaté zvěřinové tombole k nejoblíbenějším.

MYSLIVCE JE V ZIMĚ PŘEDVŠÍM HOSPODÁŘ

Myslivci jsou povinni zvěř zajistit potravu a pomoci jí tak přežít zimní období. Při současném stavu krajiny a všeobecném nedostatku krmiv je to nejenom legislativní, ale i etická povinnost. Díky teplému počasí má zvěř přístup k přirozené potravě. K důležitým zdrojům patří řepková pole, louky, jeteloviny a brzo zaseté plochy ozimých obilnin. Správné přikrmování je prevencí proti škodám na lesních porostech. Ty jsou většinou způsobeny nesprávnou volbou krmiv. Při správné volbě krmiv v dostačeném dávkování jsou škody téměř nulové. Suchá krmiva (zrno obilí, seno) proto musí být doplňována senáží, siláží, krmnou řepou a mrkví. S nástupem mrazů musí myslivci lesní zvěř přikrmovat i několikrát týdně, záleží na průběhu počasí a výšce sněhové pokrývky. Ve všech krmelcích pro spárkatou zvěř by měl být dostatek kvalitního sena. Seno, které vypadlo z krmelců na zem, musí být odstraněno, protože může být kontaminováno zárodky parazitů. V tomto období je vhodné předkládat ke krmelcům tzv. letninu, což jsou usušené výhonky dřevin a ostružiny s vysokým obsahem silicinatých látek. Dužnatých krmiv je možno předkládat jen tolik, aby je zvěř stačila během několika dnů zkonzumovat.

Při přikrmování zvěře je nutno se vyvarovat podávání zrna pšenice, protože ta může způsobovat zažívací problémy u přezimovatelů díky vysokému obsahu lepku, který vytváří v předžaludcích těžko stravitelnou hmotu, která ucpává trávicí soustavu. Zažívací trakt je tak přizpůsoben horší kvalitě i nedostatku potra-

vy v zimních měsících. Aktivita předžaludků přezimovatelů je během zimních měsíců utlumená, zmenšená je resorpční plocha ve střevě i objem předžaludků. Za nejlepší krmivo považujeme zrno ovesa (obsahuje více vlákniny a málo lepku), kvalitní čerstvou kukuřičnou siláž (odebíranou ze stěny silážní jámy), kvalitní čerstvou senáž a kvalitní luční či vojteškové seno. O vhodnosti nerozhoduje předkládané množství, ale mnohem více pravidelnost předkládání (oves, siláž a senáž minimálně 1 x za týden v průměrném množství).

Na každou honitbu připadá v průměru dvanáct přikrmovacích zařízení, které musí pověřeni členové mysliveckého sdružení kontrolovat a doplňovat. Myslivci se snaží sice zvěř pomoci a v době strádání ji přikrmovat, ale i pro ně zůstávají některé lokality nedostupné. Jsou místa, kam není možné krmivo dopravit ani pomocí terénních vozů. Vypomoci mohou traktory, v krajním případě přicházejí na řadu sněžnice a běžky. V horských oblastech však dojet jen tak s nějakým batohem zásob na zádech nestačí. Jedním z řešení, jak zvěř před takovými podmínkami zvláště v horských oblastech uchránit, je vybudování nových přezimovacích obůrek. Myslivci by zde měli usnadňovanou práci s dokrmováním a zvěř by nezpůsobovala škodu okusováním dřevin. Tento trend se objevil ve vyšších polohách v osmdesátých letech minulého století a byl velmi úspěšný. Po roce 1993 se ale kvůli rozčleňování a pronajímání honitby a z ekonomických důvodů od jejich požívání ustoupilo. Dnes jsou často zmiňované škody částečně i důsledkem rušení těchto přezimovacích obůrek.

PRÁCE V LESE V LEDNU A V ÚNORU

V lesním semenářství probíhá hlavní sezóna sběru šišek smrku, borovice a modřinu. Ve školkách je nutno kontrolovat oplocení a zabráňovat zvěři ve vniknutí. Za příznivého počasí probíhá sběr roubů, řízkování vrb a topolů. Probíhá čištění, třídění a moření osiv. Velkou pozornost je nutno zaměřit ochraně kultur proti okusu zvěři a kontrole funkčnosti oplocení mladých kultur. V borových porostech v nižších polohách jsou káceny lapáky na lýkohuby. V oblastech zvýšeného výskytu lýkožrouta smrkového se pokračuje ve vyhledávání a okamžitém zpracování napadených stromů nastojato. Těžební práce jsou v plném proudu, pokud tomu nebrání vysoká vrstva sněhu. Těžba, přibližující a odvážející se listnaté dřeviny, především ty, které podléhají rychlé zkáze (buk, olše, javor, habr, břiza), provádějí se probírky (výchovné těžby) listnáčů, využívají sněhu a zmražené půdy k myšlné těžbě na podmačených půdách, rašeliníštích a v místech s nárůstem mladých stromků. Další pozornost se zaměřuje na výrobu a odvoz všech sortimentů zvláštní a výběrové jakosti. Využívá se sněhové pokrývky pro těžbu dřeva v porostech, kde je nutno chránit přirozené zmrazení nebo kulturu. Probíhají opravy strojů a nářadí.

JAK POMÁHAT ZAJÍCŮM A DROBNÉ ZVĚŘI?

Pomoc zajícům v honitbách je náročnější. Krmiva se musí předkládat na více místech v malých množstvích a pravidelně je doplňovat i několikrát během týdne. Opravdovou pochoutkou pro zajíce je kůra mladých větví ovocných stromů (zvláště jabloně). Větvě je třeba pravidelně ořezávat a překládat na okraje polí. Pokud prořezávku větví v sadech provedeme již v tomto období, zabráníme tak škodám na stromcích, protože se zajáci budou soustředit na větve ležící na zemi a nebudou okusovat kmínky stromků.

Bažantům je zapotřebí doplňovat do zásypů obilí, spolu se zadinou. Zásadou by mělo být, aby v zásypech bylo vždy přiměřené množství potravy k počtu stavů drobné zvěře v honitbě. Po navlhnutí může zrno rychle zplesnivět a pak zvěř škodit. Kachny se dají přikrmovat na ledě nebo v zásypech na okraji vodních ploch.

Často s přikrmováním zvěře pomáhá i veřejnost. Při tom se však dopouští mnoha chyb. Zásadně nelze krmiva ponechat na sněhu, ale je nutné ho donést přímo do krytých krmelců, protože ponechané na mokřém sněhu začne rychle nahnívat, bobtnat a zvěř může pak spíše uškodit. To platí zvláště pro suché pečivo. Kolem krmelců by se měli lidé pohybovat co nejméně, všude totiž zanechávají pachové stopy, které odrážejí zvěř. Se psy by do přírody v době sněhové pokrývky neměli vydávat vůbec.

CO DÁT DO KRMÍTKA PRO PTÁKY?

Každou zimu se vyskytnou úhyny ptactva způsobené nesprávným přikrmováním, a proto je nutné si připomenout základní pravidla. Pro ptactvo je naprosto nevhodná vařená domácí strava, stejně tak solená, kořená a smažená jídla, která způsobují ptactvu závažné problémy trávicího traktu. Uvařené pokrmy jako třeba knedlíky ze vzduchu přijímají vlhkost a rychle plesniví. Topinky jsou zase plné přepáleného oleje. Pro ptáky je vhodné sušené, tvrdé pečivo, nejlepší je však jejich přirozená strava. Jedná se o různé druhy olejnatých semen, jako jsou slunečnice, řepka, len a prosa, případně bezduché oves. Cena slunečnice je ve srovnání s loňským rokem podstatně vyšší a vzrostla z 12 Kč/kg při sklizni na současných 14 Kč/kg. Na jednom krmítku během zimního období se zkrmí 20 - 100 kg slunečnice. Vhodné je zavěsit do krmítka i syrový hovězí nebo skopový lůj či menší množství vepřového sádla. V obchodech lze zakoupit i předem připravenou směs vhodného krmiva do krmítek nebo tzv. lojové koule, které je možné zavěsit ke krmítku. Kosi také mají rádi sušené bobule, jeřabiny či jádra vlašských ořechů. Do krmítka dáváme přiměřené množství, zpočátku stačí hrst potravy, ale pokud je tuhá zima a ptáci navštěvují krmítko pravidelně, tak je lepší dávky zvýšit. Krmítko by měla být umístěna tak, aby na ně nedosáhly kočky, musí být taky chráněná proti větru a dešti.

Ing. Jiří Šilha

e-mail: jiri.silha@centrum.cz

Nezkrácený článek je k dispozici na www.bohemica.cz

Silva Bohemica 1-2/2013

STRAKAPOUD velký (samice výše, níže samec s červeným proužkem na hlavě) občas také navštíví krmítko, kde preferuje zejména arašidy, slunečnicová semena a tuk *foto: Adolf Goebel + cs.wikipedia.org*

